

BŪDVARDIS

Būdvardis – savarankiška kalbos dalis, kuri nusako daikto ypatybę ir atsako į klausimus *koks? kokia? kokie? kokios?*

Būdvardis **gali reikšti** spalvą (*geltonas, rudas*), formą (*pailgas, apvalus*), skonį (*rūgštus, kartus*), medžiagą, iš kurios padarytas daiktas (*medinis, auksinis*), įvairias kitas ypatybes (*aukštas, lieknas, nuoširdus, miltuotas...*)

Būdvardžiai yra kaitomi:

giminėmis: *báltas, baltà, bálta*

skaičiais: *báltas – baltų; baltà – baltos*

linksniais: *báltas, baltò, baltam, baltà... / baltà, baltos, baltai, baltà...*

Būdvardžių giminės:

VYRIŠKOJI: *báltas, šáltas, miélas, malonùs*

MOTERIŠKOJI: *baltà, šaltà, mielà, malonì*

BEVARDĖ: *bálta, šálta, miéla, malonù*

Tik bevardės giminės būdvardžiai nelinksniuojami ir su daiktavardžiais nederinami nei gimine, nei skaičiumi, nei linksniu, todėl jų galūnėse niekada nerašome nosinių raidžių. Palyginkite: **Žalią pievą papuošę pavasariniai žiedai. Aplink visur taip žalia.**

Būdvardžiai su galūne **–is** (*auksinis, varinis*) bevardės giminės neturi.

Būdvardžių laipsniai

Lygindami daiktus, matome, kad būdvardžiai gali reikšti tokias daiktų ypatybes, kurių kiekis nevienodas. Dėl šios ypatybės būdvardžiai yra laipsniuojami. Tačiau dalis jų daikto ypatybės negali turėti nei daugiau, nei mažiau ir yra nelaispniuojami, **pavyzdžiui:** *batuotas, rasotas, medinis, geležinis.*

Būdvardžiai yra **laipsniuojami**

Visų aukščiausiasis *visų (pats) geriausias*

Aukščiausiasis *geriausias*

Aukštesnysis *geresnis*

Aukštėlesnysis *gerėlesnis*

Nelyginamasis *geras*

BŪDVARDŽIŲ LINKSNIŲ KLAUSIMAI

skaičius	VIENASKAITA		DAUGISKAITA	
	VYR. GIM.	MOT. GIM.	VYR. GIM.	MOT. GIM.
link.\gim.	VYR. GIM.	MOT. GIM.	VYR. GIM.	MOT. GIM.
Vard.	<i>Koks?</i>	<i>Kokia?</i>	<i>Kokie?</i>	<i>Kokios?</i>
Kilm.	<i>Kokio?</i>	<i>Kokios?</i>	<i>Kokių?</i>	<i>Kokių?</i>
Naud.	<i>Kokiam?</i>	<i>Kokiai?</i>	<i>Kokiems?</i>	<i>Kokioms?</i>
Gal.	<i>Kokį?</i>	<i>Kokią?</i>	<i>Kokius?</i>	<i>Kokias?</i>
Įnag.	<i>Kokiu?</i>	<i>Kokia?</i>	<i>Kokiais?</i>	<i>Kokiomis?</i>
Vietin.	<i>Kokiame?</i>	<i>Kokioje?</i>	<i>Kokiuose?</i>	<i>Kokiose?</i>

BŪDVARDŽIŲ LINKSNIUOTĖS

Būdvardžių linksniuotes nustatome pagal vyriškosios ir moteriškosios giminės vienaskaitos bei daugiskaitos vardininko linksnio galūnes. Yra skiriamos trys būdvardžių linksniuotės.

	I linksniuotė	II linksniuotė	III linksniuotė
Vns. Vard.	<i>baltas, balta žalias, žalia balčiausias, -ia</i>	<i>gražus, graži</i>	<i>medinis, medinė didelis, didelė geresnis, geresnė</i>
Dgs. Vard.	<i>balti, baltos žali, žalios balčiausi, -ios</i>	<i>gražūs, gražios</i>	<i>mediniai, medinės dideli, didelės geresni, geresnės</i>

BŪDVARDŽIŲ LINKSNIIVIMAS

	I linksniuotė		II linksniuotė		III linksniuotė	
VIENASKAITA						
	VYR.G.	MOT.G.	VYR.G.	MOT.G.	VYR.G.	MOT.G.
V.	<i>baltas, žalias</i>	<i>balta, žalia</i>	<i>gražus</i>	<i>graži</i>	<i>medinis, didelis</i>	<i>medinė</i>
K.	<i>balto, žalio</i>	<i>baltos, žalios</i>	<i>gražaus</i>	<i>gražios</i>	<i>medinio, didelio</i>	<i>medinės</i>
N.	<i>baltam, žaliam</i>	<i>baltai, žaliai</i>	<i>gražiam</i>	<i>gražiai</i>	<i>mediniam, dideliam</i>	<i>medinei</i>
G.	<i>baltą, žalią</i>	<i>baltą, žalią</i>	<i>gražų</i>	<i>gražių</i>	<i>medinį, didelį</i>	<i>medinę</i>
Įn.	<i>baltu, žaliu</i>	<i>balta, žalia</i>	<i>gražiu</i>	<i>gražia</i>	<i>mediniu, dideliu</i>	<i>medine</i>
Vt.	<i>baltame, žaliame</i>	<i>baltoje, žalioje</i>	<i>gražiamė</i>	<i>gražioje</i>	<i>mediniame, dideliame</i>	<i>medinėje</i>
Š.	<i>baltas, žalias</i>	<i>balta, žalia</i>	<i>gražus</i>	<i>graži</i>	<i>medini, didelis</i>	<i>medine</i>
DAUGISKAITA						
	VYR.G.	MOT.G.	VYR.G.	MOT.G.	VYR.G.	MOT.G.
V.	<i>balti, žali</i>	<i>baltos, žalios</i>	<i>gražūs</i>	<i>gražios</i>	<i>mediniai, dideli</i>	<i>medinės</i>
K.	<i>baltų, žalių</i>	<i>baltų, žalių</i>	<i>gražių</i>	<i>gražių</i>	<i>medinių, didelių</i>	<i>medinių</i>
N.	<i>baltiems, žaliems</i>	<i>baltoms, žalioms</i>	<i>gražiems</i>	<i>gražioms</i>	<i>mediniams, dideliems</i>	<i>medinėms</i>
G.	<i>baltus, žalius</i>	<i>baltas, žalias</i>	<i>gražius</i>	<i>gražias</i>	<i>medinius, didelius</i>	<i>medines</i>
Įn.	<i>baltais, žaliais</i>	<i>baltomis, žaliomis</i>	<i>gražiais</i>	<i>gražiomis</i>	<i>mediniais, dideliais</i>	<i>medinėmis</i>
Vt.	<i>baltuose, žaliuose</i>	<i>baltose, žaliose</i>	<i>gražiuose</i>	<i>gražiose</i>	<i>mediniuose, dideliuose</i>	<i>medinėse</i>
Š.	<i>balti, žali</i>	<i>baltos, žalios</i>	<i>gražūs</i>	<i>gražios</i>	<i>mediniai, dideli</i>	<i>medinės</i>

Įvardžiuotiniai būdvardžiai

Būdvardžiai gali būti **paprastieji** (*naujas, nauja, šviesus, šviesi*) ir **įvardžiuotiniai** (*naujasis, naujoji, šviesusis, šviesioji*).

Įvardžiuotiniai būdvardžiai padaromi iš paprastųjų būdvardžių ir įvardžių **jis, ji**,

pavyzdžiui:

jaunas + jis → *jaun[asis]*; *jauna + ji* → *jaun[oji]*.

Paprastieji būdvardžiai reiškia daikto ypatybę, o įvardžiuotiniai dažniausiai žymi nuolatinę, žinomą (anksčiau minėtą) ypatybę, kuri išskiria daiktą iš kitų tos rūšies daiktų.

Bevardės giminės būdvardžiai (*miela, gražu*) ir būdvardžiai su galūne **-is, -ė** (*medinis, medinė*) įvardžiuotinių formų neturi.

Įvardžiuotinių būdvardžių linksniavimas

skaičius	VIENASKAITA			
Giminė linksnis	VYRIŠKOJI GIMINĖ		MOTERIŠKOJI GIMINĖ	
V. Š.	<i>žaliasis</i>	<i>šviesusis</i>	<i>žalioji</i>	<i>šviesioji</i>
K.	<i>žaliojo</i>	<i>šviesiojo</i>	<i>žaliosios</i>	<i>šviesiosios</i>
N.	<i>žaliajam</i>	<i>šviesiajam</i>	<i>žaliajai</i>	<i>šviesiajai</i>
G.	<i>žaliaji</i>	<i>šviesuji</i>	<i>žaliają</i>	<i>šviesiąją</i>
Įn.	<i>žaliuoju</i>	<i>šviesiuoju</i>	<i>žaliaja</i>	<i>šviesiąja</i>
Vt.	<i>žaliajame</i>	<i>šviesiajame</i>	<i>žaliojoje</i>	<i>šviesiojoje</i>
skaičius	DAUGISKAITA			
giminė linksnis	VYRIŠKOJI GIMINĖ		MOTERIŠKOJI GIMINĖ	
V. Š.	<i>žalieji</i>	<i>šviesieji</i>	<i>žaliosios</i>	<i>šviesiosios</i>
K.	<i>žaliųjų</i>	<i>šviesiųjų</i>	<i>žaliųjų</i>	<i>šviesiųjų</i>
N.	<i>žaliesiems</i>	<i>šviesiesiems</i>	<i>žaliosioms</i>	<i>šviesiosioms</i>
G.	<i>žaliuosius</i>	<i>šviesiuosius</i>	<i>žaliašias</i>	<i>šviesiąšias</i>
Įn.	<i>žaliaisiais</i>	<i>šviesiaisiais</i>	<i>žaliosiomis</i>	<i>šviesiosiomis</i>
Vt.	<i>žaliuosiuose</i>	<i>šviesiuosiuose</i>	<i>žaliosiose</i>	<i>šviesiosiose</i>

BŪDWARDŽIO GRAMATINIO NAGRINĖJIMO PLANAS

1. Pradinė forma (Vns. Vard.)
2. Kalbos dalis
3. Įvardžiuotinė forma (jei turi)
4. Laipsnis (jeigu laipsniuojamas)
5. Linksniuotė (I, II, III)
6. Giminė (vyr., mot. ar bevard. g.)
7. Skaičius (vns. ar dgs.)
8. Linksnis (V., K., N., G., Įn., Vt., Š.)
9. Kuo eina sakinyje.

Visa žemė pasidengė **švelnučiu** sniego pūku.

Nagrinėjant žodžiu:

švelnučiu pradinė forma *švelnutis*, būdvardis, neįvardžiuotinis, III –oji linksniuotė, vyriškoji giminė, vienaskaitos įnagininkas; sakinyje eina pažyminiu (koku pūku? **švelnučiu**).

Nagrinėjant raštu:

švelnučiu pr. f. *švelnutis*; būdv.; neįv.; III –oji linksn., vyr. g. vns. įn.; sak. eina pažym. (koku pūku? **švelnučiu**).